

אוצרות קאמארנא

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני איזר

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אוצר ההיים

אוצרות הפרשה במשנת רבנו
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

ויקחו את אשר צוה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' (ז, ה).

'ויקרב' אין לו פירוש אחר שכבר עמדו בפתח אהל מועד, אלא קרבו את לבם לק-ל יתברך, ובזה ויעמדו לפני ה' כמה דאט אמר (מלכים א' יז, א) 'חי ה' אשר עמדת לפניו'.

משל למלך [שכעס על אשתו והוציאה, לאחר ימים נתרצה לה, מיד חגרה מתניה קשרה כתפיה והיתה משמשת אותו יותר מדאי, כך ישראל כיון שראו שנתרצה המקום לכפר על עונותיהם קרבו כולם בשמחה ועמדו לפניו (תורת כהנים)].

הביא משל זה להורות טעם בעל תשובה שגדול מצדיק (מס' ברכות דף דף ד' ע"ב) באותו רגע ששב לפניו יתברך, והבן שבאותו זמן ששב לק-ל יתברך מתגבר בו הטוב לעשות בשמחה ובזירות יותר מצדיק גמור הנשחק בטוב, כדרך כל הדברים כשמרגישין הפכם מתגברין מאד, ואמר 'חגרה מתניה' כטעם (משלי לא, יז) 'חגרה בעוז מתניה' לימוד התורה ומצות, 'קשרה כתפיה' קשרה דעתה בידיעת אהבת ויראת הק-ל יתברך יותר מראשונה. (עשרית האיה דף סא ע"ב)

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח (ז, ז).

קרב אל המזבח הגיס דעתך ועבוד (תורת כהנים), כי כמו שהגאון הוא עובדו זרה ממש, כן השפלות ביותר לעבדות השם יתברך הוא ע"ז פער, כמבואר בתולד[ו]ת [יעקב יוסף] משם מרן עיין שם פרשת עקב, שרוב ענותנותו של האדם גורם שנתרחק מאת השם יתברך ומעבודתו, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תפלות ותורתו שפע אל כל העולמות, וגם המלאכים ניזונים על ידי תורתו ותפלותו, ובכל אות יש עולמות נשמות אלקות והאדם צריך לדבק בנפשו בהם, ואין שום דבר קטן ולא תנועה קטנה בלתי מציאות השם יתברך, שאלופו של עולם ממש בכל תנועה ובכל דבור, אפילו דבורים הנאמרים בלא כוונה אסור לאמרם עוד הפעם כי מקצר במציאות השם יתברך, שגם שם אתו עמו השם יתברך, ואילו היה מאמין בזה כמה היה עובד ה' בתורה ובתפלה בשמחה ובכל טוב מרב כל, והיה נזהר בכל אות ותנועה ומלה לאמרה כדקא יאות, וגם לתת לב אל מה דכתיב בתהלים (סח, יד) 'אם תשכבון בין שפתים', שהשכינה שומר ושוקד על שפתי האדם ונושקם כשהוא אומרה בתורה ותפלה בדחילו ורחימו.

(היכל הברכה דף עו ע"ב)

כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלה גרה בבהמה אתה תאכלו (יא, ג).

שמעתי ממורי דודי רבינו הקדוש מזידיטשוב, שפעם אחד אמר בדרך הלצה וצחות, שסימני טהרה של בהמה טהורה, הוא אותן האנשים שהולכין רוב ימיהם אחר עסקי מעשה הבהמה, הוא 'מעלה גרה' שמעלה את המעות שלו המכונה בשם 'גרה', שנותן אותם לצדקה וחסד, וגם 'מפריס פרסה' מלשון (ישעי' נח, ז) 'פרוס לרעב לחמך', דמקרבא הנייתא, ואלו שני סימנים הם סימני טהרה לאנשים פשוטים, ואם חסר אחד טמא, ודי בזה להזהיר.

נפלאותיו והשגחתו בתחתונים, אלא הרגישו את מציאות ה' על ידי הרגשת קרבת אלקים, וראתה שפחה על הים מה שלא ראו גדולי הנביאים, והראו באצבעם 'זה אלי ואנוהו' באמונה חושית כאילו רואים בעיניהם ממש, ומתוך כך פרצה השירה מפיהם ומלבבם [בבחינת חג"ת שהוא חלק הרגש].

ובמתן תורה נתחדשה דרגה נוספת באמונה, שמלבד מה שאנו משיגים שהקב"ה גבוה מעל גבוה, יש השגה נוספת שהגם שלא שייך להתדבק בו ית' ולא שייך לעבדו, כי לית מחשבה תפיסא ביה ומה יצדק אנוש עם א-ל, הן שמים לא זכו בעיניו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח, כי ממנו הכל ומיד נתנו לו, בכל זאת נתגלה

במתן תורה שישאל יכולים באמצעות נשמתם ובאמצעות התורה להתדבק בבורא ית' והוא נעשה לנו לאלקים שאנו יכולים ורשאים לעבדו באמצעות הקשר של התורה והמצוות, שהוא קשר פרטי בין כל אחד מישראל לאביו שבשמים, וזהו **אמונת 'תורה מן השמים'** על ידי התקשרות ברצון ה' [בחינת חב"ד שהוא חלק המחשבה].

ועתה הסכת ושמע, צא ולמד איך **שרביה"ק מקאמארנא** זי"ע מכניס את כל היסודות הללו בדרך רמז נפלא בשלושת המקראות הנזכרות לעיל,

וזה לשון קדשו בספה"ק '**היכל הברכה**' (פר' שמות): **'ויאמן' בצירי, וחסר יוד, באמונה פשוטה בלי דעת והשגה עדיין.**

עוד כתב (פר' בשלח): **'ויאמינו' מלא יוד, כי היה אמונה שלמה האמינו ברועה ישראל משה רבינו ושביליך, והבן.**

ושוב כתב (פר' יתרו): **'וגם כך יאמינו' מלא יוד שביל עלאה דמשה שער החמשים הנעלם שיאמינו אמונה שלמה שמש"ר הוא בלי השגה מלאך ה' צבאות בחד קטירא בקב"ה וא"א להשיג מדריגות היוד שלו.**

הרי לפנינו איך מדויק ככתרי אותיות, בחסר ויתיר, שלושת דרגות האמונה בתוך לשונות הפסוקים עצמם.

אנו עומדים עכשיו בתקופה שבין פסח לשבועות, ועבודתנו להגדיל את האמונה בתוך משכן לבבינו, כי ישנם כמה וכמה דרגות בסולם האמונה, כאשר תחילת הפצעת האמונה היתה במצרים, לאחר מכן נולדה האמונה על ידי בקיעת הים בשביעי של פסח, עד שהגיעו ישראל לשלימות האמונה במתן תורה.

וכן אנו מוצאים שנזכר שלוש פעמים ענין האמונה אצל בני ישראל:

הפעם הראשונה היא במצרים כמו שנאמר (שמות ד, לא) **'ויאמן העם'** וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל'.

הפעם השניה היא בקריעת ים סוף כדכתיב (שם יד, לא) **'וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו'.**

והפעם השלישית (שם יט, ט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם'.

וכבר הקשה **בזוה"ק** (בשלח גג:) על מה שכתוב בקריעת ים סוף 'ויאמינו בה' וכי עד עכשיו לא האמינו, הלא ראו אותות ומופתים ושידוד מערכות הטבע לעיניהם.

והתירוץ הוא, שיש כמה וכמה דרגות באמונה, וישאל עלו דרגה אחר דרגה עד לראש דרגות האמונה, וכפי שמבאר **המהר"ל** (גבורות השם, פרק מז) שיש כאן שלושת יסודות האמונה שעליהם מיוסדת כל התורה: **אמונת מציאות ה', אמונת ההשגחה, ואמונת תורה מן השמים.**

בהיות ישראל במצרים ראו שהקב"ה משגיח על הארץ, וכל זה היה עדיין בבחינת קטנות ללא השגה, לא במוח ולא בלב, [וזהו בחינת נה"י בלבד דהיינו בחינת מעשה] שהיא **'אמונת ההשגחה'** שמכירים את הקב"ה באמצעות מעשיו ובאמצעות השגחתו התמידית בעולם.

לאחר מכן כאשר יצאו ממצרים וראו את הנסים הגדולים בקריעת ים סוף, אזי מלבד ראיית ההשגחה האלוקית נוסף שם דבר נוסף והוא **האמונה במציאות ה'.** הפעם לא הכירו את ה' דרך

נגלות זוהר חי

ניצוצי אורה בנגלות התורה והחסידות
שנלקטו מספרה"ק זוהר חי

ויקרא שמו בישראל [א]

ליקוט נפלא על עניני קריאת השם במשנת רבוה"ק מקאמארנא ז"ע

ענין 'צדיק גוזר דקב"ה מקיים'

ומאן דידע לקשרא יחודא דא זכאה חולקיה, רחמים
לעילא רחמים לתתא. קדשא בריך הוא (איהו) גזיר ואיהו
מבטיל, סלקא דעתין דאיהו מקטרגא במאריה, לאו הכי,
אלא בגין דכד איהו קשיר קשירין, וידע ליחידא יחודא,
וכל אנפין נהירין, וכל שלימו אשתכח, וכלא אתברכא
כדקא יאות, כל דינין מתעברין ומתבטלין, ולא אשתכח
דינא בעלמא, זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי,
דא הוא לתתא, דכתבי ביה (משלי י כה) וצדיק יסוד
עולם, דא הוא קיומא דעלמא, בכל יומא קארי עלוי
כרעא (ישעיה מא טז) ואתה תגיל ביהו"ה בקדוש ישראל
תתהלל. (דף מה ע"ב)

הצדיק מתדבק

במקור מחצב נשמתו

קשיר קשירין וידע ליחידא יחודא וכל אנפין נהירין
וכלא אתברכא. כי הנפש מתפשט מן השורש הדבוק
במחצלת אילן הנשמות עד גוף אדם, ובהיות אדם
חושק לדבק בשורשו ליטעום מטעם אורו יתברך, עולה
אור מושכל מן הנפש המשכלת שהוא המשכיל, ועולה
ומתקשר עד השכל עצמו שהוא השורש עליון אשר
לנפשו, ונעשין אחד על ידי ההשכלה, שהוא האור והחיות
הנמשך משורשו, וההשכלה של המייחד עולה ממדריגה
למדריגה, ובכל עולם יש מדריגות לאין קץ, ועולה ממטה
למעלה בהכנעה ובביטול אין ממש, עד הגיעו למקום
מחצלת שורש נשמתו.

כשמקשר עצמו בשורשו

יכול לפעול כרצונו

זהו ענין קשיר קשירין, שמקשר עצמו וכל העולמות
עד שורש, ואח"כ היה מייחד יחודא יחודים וכוונות
שנמסרו פה אל פה, והיה מעלה אור המדריגות והספירות
עד א"ס, וממשיך משם אור, וחוזר ומורידו ממעלה
למטה, במעלות אשר עלה באור ההשכלה עד הגיעו
למטה בנפש השכלי שלו, ונוטל חלק מן האור ההוא
לחיות נפשו בתורה ומצות, כפי שיעור שורש נשמתו
שיוכל ליסבול, והיה מורגל בתפלה ובהזכרות השמות
שיש לכל שוער ושער, והם שומרי השערים. ותחלה
היה קשיר קשירין לפתוח השערים, לקשר נפשו וכל
העולמות בשורש עליון, ואחר כך ידע ליחידא יחודא,
כפי שהיו מייחדין היחוד והתפלה מלומדי מפי בעלי רוח
הקודש, כפי המדריגה ההוא שרוצה לעלות, ולפעול בני
חיי ומזוני, ולבטל גזירות רעות, כך היה מייחד ועולה
ממדריגה למדריגה עד הגיעו לשורשו, ונוחים שם בנייחא
דרוחא, ועולה עד א"ס יחוד האמיתי דקשיר להון ומייחד
להון, ואז כל אנפין נהירין וכל שלימו אשתכח בהתגלות
אור וחיות של א"ס, ואח"כ ממשיך השפע והחיות של
אור א"ס למטה, ואז וכלא אתברכא כדקא יאות, וממילא
כל דינין מתעברין ומתבטלין, מרוב שמחה שקיבלו אור
חדש וחיות חדש מא"ס שלא טעמו מעולם, ובזה נמתקין
ונעשין טובים כל אחד.

צדיק כמו שהוא צדיק בשרשו שלמעלה, וכן ביתר צדיקים
ששם פה כמו שהם למעלה צדיקים" עכ"ל.

יושר יליצו בעדינו חיות אש

אצל רבוה"ק מקאמארנא ז"ע היתה עבודה רמה ונשגבה
בענין נתינת שמות לתינוקות, במיוחד נתייחד בכך רביה"ק
ההיכל הברכה ז"ע שנתן לצאצאיו שמות על שם צדיקים
מדורות קודמים שהמליצו טוב עבור בני בימי הדין.

וכפי שכתב נינו הרה"ק רבי שם קלינגבערג מזלושיץ
ז"ע הי"ד [בן הרה"ק רבי אברהם מרדכי קלינגבערג בן הרה"ק
רבי מנשה יעקב קלינגבערג חתן רביה"ק ההיכל הברכה]:
"הנה בליל ראשון דראש השנה אחר 'המוציא', מנהגו
משנה לשנה [של רביה"ק ההיכל הברכה ז"ע] לומר מי המה
המליצי יושר של זו השנה, וכמוהו הרבה ענינים שאין דרכי
להעלות אותם על הכתב מטעם הכמוס אצלי".

"והנה בשנה זו שנולדתי, אמר בראש השנה, שבזו השנה
הוא שם בן נח' המליץ יושר עבור הכלל ישראל, והבטחתי
לו שנכדי הראשון שיוולד בשנה הזאת אקרא על שמו".

"וכשנולדתי בעיר סקאלע וכתב כ"ק אממור" ז"ל 'מזל
טוב', ובקש ממנו שיכתוב איזה שם יקרא אותי. השיב לו:
'וכי שכחת מה שאמרתי בליל ראשון דראש השנה, שהבטחתי
לשם בן נח שנכדי הראשון שיוולד בשנה זאת אקרא על
שמו, ומי שישאל אותך על שם מי נקרא, כך תאמר לו, על
שם בן נח' עכ"ל.

ובפעם אחרת הבטיח רבינו לתנא האלקי רבי פנחס בן
יאיר שעבור מליצת טובה על בני ישראל הוא יקרא לכל
נכדיו הנולדים בשנה זו בשם "פנחס", וכפי המובא בקונטרס
"אבדת הפר"ח" [תולדות הרה"ק רבי פינחס חיים מראזאל
ז"ע בן הרה"ק רבי יהודה צבי מראזאל חתן רביה"ק הדמשק
אליעזר ז"ע]:

"מנהגו של רבינו מהרי"א מקאמארנא ז"ל, שכל שנה
ושנה בליל ראש השנה אמר אחר התפלה מי מאבותינו ז"ל
יהי למליץ על ישראל, ועל שם זה המליץ קרא שם לכל
הנולדים בזאת השנה".

"ואז בשנת תזכ"ר אמר שהיה המליץ התנא האלקי רבי
פינחס בן יאיר, וקרא לכל הילדים בזאת השנה שם 'פינחס',
וכן קרא את רבינו פינחס [הרה"ק רבי פנחס חיים מראזאל
ז"ע, על שם רבי פינחס בן יאיר".

"ובשנה הזאת נולד גם נכדו הגה"ק אדמו"ר [רבי פנחס
נתן] מרידיק זצ"ל, בן רבינו הרה"ק מהר"א מקאמארנא
ז"ל, וקרא את שמו גם כן פינחס" עכ"ל.

והדברים נוראים איך צדיקים קדמונים מוכנים להטריח
עצמם עבור כך שבעולם השפל הזה יהיה מי שישא את
שם הקדוש.

ולגבי הענין שצדיקים מדורות קדמונים עוסקים בכל
שנה להמליץ טוב על ישראל, ראה מה שכתב בחומש היכל
הברכה (בראשית דף מו): "כי המקטרגין עומדין לטרודן טרף,
לחטוף נשמות לטרודן ולבולען, ובני אלהים עומדין להתיצב
על ה', ליתן להם פיתקין דדינין, ומארי דינא אריה וכפיר
שואגים שאג ישא אל נוה נוח ישראל, ואז בעת התגברות
תוקף הדין על עם הקודש, 'אשר יקרא עליו מלא רעים'
(ישעיה ד, ד), כי נאספין עליו אסיפות רעים, הן הן שבעה
הרועים אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד, למליץ טוב,
ולהוציא זכויותיהן של ישראל, ולהבעית השטן, ולסתום פה
המקטרגים, וכן נאספין כמה וכמה צדיקים למטה לעזור
רחמים על ישראל, לכותבן ולחותמם בספר החיים, והן הן
רועים של ישראל ונאספין להמליץ טוב" עכ"ל.

וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו

הנה ידועים הדברים שענין נתינת השם לתינוק הוא
מן הדברים הנשגבים ביותר, ולא כל מוחא סביל דא, מחד
גיסא היו צדיקים שלא רצו ליטול עטרה זו לעצמם להורות
לתלמידיהם על נתינת שמות לילדיהם, ומאידך, היו הרבה
צדיקים שראו אצלם גדולות ונוראות בענין זה.

נקדים איפוא להביא כמה לשונות מספרי רבוה"ק
מקאמארנא ז"ע אודות מעלת שמו של האדם, וממנו נלמד
אודות חשיבות נתינת השם לתינוק, שהוא שמו וחיותו.

וכפי שכתב בהיכל הברכה (פרשת בראשית) "ידוע לנו
ממין הבעש"ט ששם אדם הוא עצם החיות, וכל בהמות
עופות חיות לפי ערך נצוצי אותיות התורה כך שמו, והוא
נשרש בשר שלו, עד עדי עד" עכ"ל.

ואודות קריאת השם לתינוק כותב רבינו דברים נפלאים,
שבאותה שעה שורה על האב רוח נבואה ואספקלריא המאירה,
ועל ידי זה הוא יכול ליתן שם לבנו, וזל"ק (זוהר חי על
בראשית דף קלח). "בכל אתר שמה לא אקרי אלא ידא דבר
נש, אלא שהקב"ה מומין רוח נבואה בפי הקורא, שהוא ילוד
אשה, בר נש, אי אפשר שיתלבש בפיו רוח נבואה אלא על ידי
מלכות וכו', כיון שקריאות שם הוא על ידי דבר נש, בהכרח
יהיה על ידי אספקלריא המאירה, מלכות, מקבלת מוציאו,
ומודיע לבר נש, והוא ענין נפלא מפלאי תמים דעים" עכ"ל.

וכמו שלאדם יש שם בעולם הזה, כך יש לו שורש ננעלה
בעולמות העליונים שגם הוא קרוי כשמו, ועיקר קריאת השם
הוא לקשר את האדם בשרשו במקום עליון, וכפי שכתב בספר
הזוהר (בראשית דף רלד): "ויקרא יעקב, מאי קריאה הכא,
אלא קריאה לקיימא דוכתייהו, לקיימא לון לעילא ותתא. תא
חזי, בכל אתר קריאה בהאי גוונא, דכתבי (במדבר יג, טז)
'ויקרא משה להושע בן נון יהושע', לקיימא דוכתייהו באתר
דאצטריך, ולקשרא ליה, וכן (בראשית כה כו) 'ויקרא שמו
יעקב', וכתבי (שם לג, כ) 'ויקרא לו אל אלהי' ישראל',
קודשא בריך הוא קיים ליה לאתר דא בשמא דא, קריאה
לקיימא קא אתיא" עכ"ל הזהור.

וכתב רבינו בזוהר חי (שם) "כל קריאה הוא לקשר נפשו
בשורשו, כי הרבה שרשים יש לכל נשמה, ועל ידי מעשיו
זוכה להעלות אל כלל, ולא יוכל להמשיך שפע ואור ממקורו
רק ממקום אשר תיקן, וכל קריאה לקשרו אל שורשו כפי
אשר תיקן לקיימא דוכתייהו שורשם לקיימא לון לעילא
בשורשם ולתתא, להמשיך משם אור אל נפשו. וזהו 'ויקרא
משה להושע בן נון', שנפשו למטה שמו 'הושע', ומשה קשר
אותו בשורשו שיתקיים כך בקשר עליון ושם שמו 'יהושע',
כמו 'אברהם אברהם' 'יעקב יעקב' אחד כנגד בחינות השורש
שנשאר למעלה דבוק באילן, וזהו מזלו של אדם, כי ממנו נולד
השפע והאור וחיות תורה ומצות, אור אלהות אל ענף שירד
לתתא ונתלבש בגוף, וזהו לקיימא דוכתייהו באתר דאיצטריך
ולקשרא ליה בקשר עליון. וכן 'יעקב' וכן 'אל אלהי ישראל'
קב"ה קיים ליה לאתר דא שהוא בשמא דא אל" עכ"ל.

ביתר הרחבה מובא ענין זה בספרה"ק מאור עינים, שכל
אדם בתחילת בריאתו נקשר בשורשו ובשמו העליון, אולם
מי שאינו פוגם מעשיו זוכה להמשיך במדריגה זו לאורך
ימים ושנים, וזל"ק (פרשת לך לך) "כתבי 'אברהם אברהם'
'יעקב יעקב' 'משה משה', היינו 'כי חלק ה' עמו', והצדיק
כמו שהוא כאן בעולם השפל כן הוא שורשו למעלה, ולזה
נברא פה, בכדי שאף שהוא נתלבש בגוף עכור, אף על פי
כן בטוב בחירתו עובד את השם ולא מכחיש פומבי דמלאכ
היינו חותם המלך, והוא בזה העולם צדיק כמו שהוא צדיק
בשורשו שלמעלה, וזהו 'אברהם אברהם', שהוא אברהם פה

פרשת שמיני

אות ב

אם היה עובד ה' כראוי לא היה נופל

ב. משל לכפור אם יש גליל גדול ואחר כך הוא קטן, אפילו הכי יכול הנהר לעמוד בכפור, ולעבור עליו, והוא חזק מאוד, אבל אם אנו רואים שהגליל קטן ואינו חזק, מוכח שלא היה גליל חזק מקודם, כן אם אנו רואים שאדם פעם עובד ופעם אינו עובד, בודאי שלא עבר עדיין כראוי, שאילו פעם אחד היה עובד כראוי אז היה עובד תמיד:

(צוואת הריב"ש דף י"ד ע"א)

ב. משל לכפור היינו נהר שמימי נקפאו, אם יש בהתחלה גליל גדול שנקפא לגמרי, ואחר כך הוא קטן, כלומר, שהשטח הקפוא אינו גדול כ"כ כמו בתחילה, אפילו הכי יכול הנהר לעמוד בכפור, ואנשים יכולים לעבור עליו, והוא חזק מאוד, כיון שבתחילה היה קפוא לגמרי. אבל אם אנו רואים שהגליל קטן ואינו חזק, ואי אפשר לעבור עליו כשהוא קפוא, מוכח שלא היה גליל חזק מקודם. כן אם אנו רואים שאדם פעם עובד את ה' ופעם אינו עובד, בודאי שלא עבר עדיין כראוי בתחילה, שאילו פעם אחד היה עובד כראוי אז היה עובד תמיד.

(צוואת הריב"ש דף י"ד ע"א)

ושמעתי פעם ממוח"ז האדמו"ר מלעלוב זי"ע בהיותו בטבריא ששאל מדוע בקריעת ים סוף נאמר 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי', ואח"כ נסוגו אחרונות ונשארו שפחות, כי כל זה הוא טעמה שנותנים מן השמים כדי שידעו להיכן להתעלות, וצריך לשאוף לחזור לכך. אך כאשר אין רוצים להגיע לשם מאבדים הכל.

וכאשר נסע לעיר טבריא הגעתי אליו לשב"ק, וזה היה בתחילת ימי שהותו שם [והיה אומר שאם היו החסידים יודעים למה נוסע, היה נשכבים תחת גלגלי הרכב ואינם נותנים לו לנסוע], ואמר לי: כשהגעתי לטבריא, איזה קבלת פנים טבריא עשתה לי [כלומר שהיתה לו התעוררות גדולה], אבל עכשיו כלום. כי בתחילה נותנים לאדם לטעום בדרך עבודת מתנה, ואח"כ צריך להתייגע לבד בדרך של עבודת עבודה, כמאמר הבעש"ט על 'הוא ינהגני על מות' שהוא אותיות עלמות, כמו עלם קטן שאביו נותן לו יד ומסיעו ללכת ואח"כ עוזב אותו ונופל כדי שילמד

ללכת בכוחות עצמו.

ואיתא בספר קול שמחה (ליקוטים, כתובים) מהרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, בזה"ל: בענין עבודת הבורא. כי כאשר ירצה האב לנסות את בתו הקטנה, אם ראויה היא לתת לה מרגליות, אם תוכל לשמור. נותן לה מרגליות שקרים, ויראה איך תתנהג עמהם, ואחר כך יתן לה מרגליות אמיתיים. כן הדבר בעבודה. אם יראה העובד המתחיל, שהשעה משחקת לו, ויש לו התלהבות. יסבור שהוא חסיד גמור, ולבו בוער לשמים כאש להקב"ה, וכל העולם הוא נבזה בעיניו נמאס, ויתפאר בזה. והוא טעות גמור. כי כל זה נותנים לו מן השמים לנסות אותו, הישמור מצותיו אם לא.

ובזה אמר פירוש על הפסוק (קהלת ז' י'), 'אל תאמר [מה היה] שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה'. אמר, כי כאשר יתחיל המתחיל בעבודה, יתנו לו מן השמים התעוררות ורצון לעבודה. ואם ישכיל על זה, וישמור דרכו ולא יעזבנו, אזי טוב לו ולנפשו. ואם לא יתבונן בזה, להשקיע כל כוחו ברצון זה, ולהזהר שישאר לו הרצון לזמן רב. אזי זה ההתלהבות ה' נתן וה' לקח (איוב א' כא), והוא נשאר ריק כאשר היה מקדם. ואח"כ יתחרט, בזכרו ימים הראשונים, ויאמר, איפה חיש מהר חלפו לא ידע מה היה להם. ועל זה אמר החכם, 'אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמתך' באו לך. אלא 'שאלת על זה', שאולים היו אתך מן השמים כנ"ל.

אות ג

להסתכל לכאן ולכאן

ג. לפעמים צריך להסתכל לכאן ולכאן, כדי להדביק מחשבתו בבורא יתברך, מפני חומריות גופו שהוא מסך מבריל על הנשמה:

(צוואת הריב"ש דף ט' ע"א)

ג. לפעמים כשאין לו מוחין והתעוררות, צריך להסתכל לכאן ולכאן, היינו לנענע ראשו הילך והילך, כדי להדביק מחשבתו בבורא יתברך, כי מפני חומריות גופו שהוא מסך מבריל על הנשמה אינו יכול להתעורר בדביקות, ולכן מוטב שיעשה תנועות בגופו כדי להתעורר על ידן, בבחינת נענוע, ולבטל הסתרת הגוף.

אות ד

להתעסק בגשמיות כאמצע הדביקות

ד. ידביק עצמו בבורא יתברך, ויבקש דבר מצרכי בית, או שיעשה דבר, או ידבר, באותו הדביקות, אף על פי שאינו צריך לעשות ולדבר, כדי להרגיל עצמו, אפילו כשיעשה וידבר דברים גשמיים, שתהיה מחשבתו דבוקה בו יתברך שמו, ושהיה רגיל בדביקות באותה שעה, וזה כלל גדול:

(צוואת הריב"ש דף ט' ע"א)

ידביק עצמו בבורא יתברך, ובאמצע הדביקות יבקש דבר מצרכי בית, או שיעשה דבר, או ידבר, באותו הדביקות, אף על פי שאינו צריך לעשות ולדבר, כדי להרגיל עצמו, שהדביקות אינה רק כשהוא מנותק מהעולם אלא אפילו כשיעשה וידבר דברים גשמיים, שתהיה גם כן מחשבתו דבוקה בו יתברך שמו, ושהיה רגיל בדביקות באותה שעה, וזה כלל גדול בדביקות הבורא ית', וצריך להרגיל עצמו בדבר זה שוב ושוב שלא יתנתק מהעולם בשעת הדביקות אלא יוכל להתעסק בענייני גשמיות תוך כדי הדביקות.

(צוואת הריב"ש דף ט' ע"א)

כי הדביקות היא בחלק של 'חכמה' היינו בתענוג של התבטלות, ואילו התעסקות בענייני העולם הגשמי הוא על ידי מוח 'בינה' שנכנס לפרטי פרטים, ומדובר כאן על שני חלקי מוח אחרים לגמרי, ותמיד צריך לשלב ולחבר את שניהם.

וכתב בספר **תורת חיים** (סו"פ ויחי ק"ח ע"ב) וזה לשונו: מספרים בשבחי הבעש"ט ז"ל, שהתפלל כמה תפלות והתענה כמה תעניות שיוכל להשיב לשואלו דבר בעת עליית נשמתו בערב שבת בין השמשות, בקבלת שבת דווקא, ולא שהיה כוונתו שיהיה יכול להשיב לשואלו דווקא, אלא הענין הוא דבשעת קבלת שבת אז עליית כל העולמות עד רום המעלות, והיה נשמתו עולה במעלה ומדרגה גבוהה מאוד [כמו בחינת יוסף ומשיח בחינת צדיק יסוד עולם שבכל דור כידוע] ולא היה יכול להשפיל את עצמו כלל למטה, להשיב לשואלו, וכי האי גוונא, שזהו ענין התיקון ובירור, בדברים בטלים לגמרי שנשאר למטה דווקא בעת עליית הפנימיות, ולזה התפלל כמה תפלות שיוכל לתקן גם מה שנשאר למטה בבחינת מותרות דריק ובטל, כמדריגת יוסף שיש בכחו להשפיל את עצמו כל כך למטה בצירופי הדברים בטלים וריקנים לבררם גם כן, כי כל הגבוה יותר יכול להשפיל את עצמו למטה יותר, וזהו שהיה יכול להשיב לשואלו דבר בדברים בטלים, אחר שעשה כמה יחודים בתפלה ותענית על דבר זה, שלא היה בכחו תחלה לירד למטה כל כך, לפי שלא היה ברוממות המדרגה כל כך.

תולדות רביה"ק ההיכל הברכה מקאמארנא זי"ע [נ]

ספרא דבי רב (כב)
זוהר חי' [ו]

פרק ו - מי חיבר את ספר הזוהר

בלימוד הזוהר באופן נבזה מאוד, ועיוותו וסילפּו את דבריו הקדושים כדי למצוא 'ראיות' למעשיהם, ואכן המון העם בעינים יודעים בין ימינם לשמאלם נהו אחריהם בעינים עצומות, והאמינו לשקריהם, מתוך אמונה שלימה בדברי הזוה"ק.

לעומתם יצאו גדולי הדור במלחמת מצוה, וגזרו אומר להרחיקם מקהל ה', וכחלק מן המלחמה נמנו וגמרו גדולי הדורות לאסור את העיון בספרי הזוה"ק למי שעדיין לא מילא כריסו בש"ס ופוסקים, וכפי שהדברים כבר נכתבו באריכות בספרי תולדות עם ישראל.

אחד מגדולי הלוחמים בכת ש"ץ היה גאון ישראל היעב"ץ, אשר קידש מלחמה נגדם, והדפיס כמה קונטרסים כדי להוכיח את מעלליהם ודרכיהם הנלוות.

בין השאר ראה היעב"ץ לנכון להוכיח את העם שלא ילכו אחרי מראה עיניהם, ולא יאמינו לכל ספר הנדפס, שכן לפעמים יש בו דברים משוברים, ואף בספרי גדולי הדורות נפלו שיבושים על ידי המדפיסים.

היעב"ץ חיבר בין השאר את הספר 'מטפחת ספרים', בו הוא מבקר את ספר הזוהר הקדוש, וכאמור, הוא מביע פקפוק בכך שהספר נתחבר על ידי התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ואף אם נתחבר על ידו מכל מקום שלטו בו ידי המעתיקים והמדפיסים, והוסיפו בו הרבה דברים שאינם עולים בקנה אחד עם המבואר בש"ס ופוסקים, ולכן אין לסמוך עליו בבירור.

גדולי האחרונים חלקו על דרכו של היעב"ץ, וכבר מצינו להרב החיד"א שכתב על דבריו בתמיהה עצומה (שם הגדולים מערכת ספרים מערכת ז אות ח):

"עתה מקרוב בא לידי מטפחת ספרים, וראיתי בהעברה בעלמא שעשה פלילות, עד שכתב שאינו לתנא אלא לאחרון, ופקפק על הגדולות והנוראות אשר בזה. ולפום ריהטא הייתי תמיה מאד על דבריו בכלל ובפרט, ורבותיני אריוון דאורייתא מהר"ם קורדוברי"ו והאר"י זצ"ל, בעלי רוח הקדש, ואשר נגלה אליהם אליהו זכור לטוב, ובכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם, הם נגדו, ואחריהם כמה קדישי עליוני".

"ולכן נראה לי כי גם הרב ז"ל ידע באמת ובתמים ענין הזוהר הקדש, אך בקנאותו על כת הארורה שעוברים על כריתות ומיתות בית דין, דתלו עצמם בלשונות הזוהר בדברי שוא ושקר, לכן הראה פנים לקעקע ביצתם, ולומר משום 'עת לעשות' פקפוקים אלו, וכוונתו לשמים, וה' ברחמיו ידינו לכף זכות" עכ"ל.

גם רבינו בספרו זוהר חי מרבה להשיב על דברי היעב"ץ, וכתב עליו כמה פעמים שהיה חסיד וקדוש, אולם סכין המהירות פלטה מקולמוסו כמה ענינים שאינם לפי רום מעלתו. וזהו גם אחד מייעודיו של הספר הקדוש זוהר חי, ליישב את קושיות היעב"ץ על הזוה"ק ולבסס את נאמנות ספר הזוה"ק בכל דבריו.

האם ספר הזוה"ק נתחבר בגן עדן

מהלך נוסף אודות השתלשלות כתיבת הזוה"ק מובא בספיה"ק עטרת צבי מרביה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב, שכתב שהזוה"ק נתחבר בגן עדן, והוא מעולם הנשמות, ולכן מובאים בו דברי תנאים ואמוראים המאוחרים מזמנו של רשב"י (ראה עטרת צבי דברים דף רפז).

אמנם רבינו לא ניחא ליה בזה כלל, שהרי בדברי הזוהר הקדוש מובא מקום האדרא רבה ושמות שאר עיירות ומקומות בארץ ישראל, והם ידועים עד היום הזה, וכן מבואר בו להדיא שחלק מדבריו נאמרו על ידי התנאים בהיותם על אם הדרך, דבר שאינו שייך בגן עדן (ראה זוהר חי שמות דף כה).

עם דברי שאר התנאים. רעיא מהימנא - מסודר לפי מצוות התורה, בו הובאו טעמי המצוות על פי הסוד, נתחבר על פי דברי רעיא מהימנא עם רשב"י ושאר צדיקים. תיקוני זוהר - שבעים דרשות על ראשי תיבות 'בראשית'.

וכבר מצינו חילוקי דעות האם שלשת חלקי הזוהר יצאו מקולמוס אחד או לא, וכפי שיתבאר בהמשך הדברים.

דעת הרמ"ק ומהרצ"ו: כל ספר הזוהר נתחבר על ידי רשב"י ותלמידיו

דעת גדולי המקובלים - ובראשם הרמ"ק ורבי חיים ויטאל - שספר הזוהר הקדוש כולו נתחבר על ידי רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו, ונכתב על ידי רבי אבא, אלא שגזרו להצניעו לדרא בתראה - סמוך לזמנו של מלך המשיח, ובתחילה בזמן האמוראים הגאונים והראשונים נמסר ספר זה מרב לתלמיד, עד שהגיעה השעה ונתגלה לעיני כל ישראל (כמו שכתב בספר עץ חיים הקדמת מוהר"ו זי"ע"א לשער ההקדמות).

ודעת הרמ"ק שגם הרעיא מהימנא נתחבר על ידי רשב"י, שעלה ונתעלה עד שנכנס לעולם הנשמות, שם למד תורה עם משה רעיא מהימנא ושאר צדיקים, וחזר וגילה את הדברים בעולם התחתון (רמ"ק באור יקר כרך טו עמ' קסד; חסד לאברהם מעין ד נהר לב; שם הגדולים מערכת ספרים קונטרס אחרון מערכת ב אות ב).

ומה שמצינו בספר הזוהר וברעיא מהימנא כמה מאמרים מדברי אמוראים, יש בזה כמה ביאורים, הרמ"ק כתב (אור יקר תיקוני זוהר, כרך ב, עמוד קלד) שגוף המאמרים הללו כבר היו ידוע לתנאים, אלא שנקבעו בגמרא על שמו של רבה בר בר חנה, ולכן בתחילה הובא מאמר זה בזוהר הקדוש בסתמא, ורק במרוצת הדורות הוסיפו את שמו של רבה בר בר חנה בספר הזוהר, וזאת לאחר שנקבע מאמר זה בגמרא על שמו.

ומהרצ"ו כתב (שם) שרשב"י זכה לאור הגנוז בתורה בו צופים מסוף העולם ועד סופו, ועל ידי כן ידע את כל מאמרי האמוראים אף קודם שנאמרו על ידם.

דעת היעב"ץ: יש זוה"ק דברים שאינם מרשב"י

לעומת דעת המקובלים שייחסו את כל ספר הזוהר לרשב"י, בא גאון ישראל היעב"ץ ופקפק בייחוסו של ספר הזוהר, ולדעתו אפשר הדבר שלא נתחבר כלל על ידי רשב"י, ואף אם חלק מן הספר נתחבר על ידו, בודאי נשתרבו בו הרבה ענינים על ידי מעתיקים שונים, ביניהם דברים שלדעתו יש בהם מן הדורות ח"ו.

להבנת הדברים כראוי יש להקדים שדורו של היעב"ץ - דור של שמד היה, באותם ימים עמדה להם לישראל תרבות רעה מתוך ביתם, הלוא המה כת ש"ץ שריי, אשר חטאו והחטיאו את הרבים, הפיצו אמונה תפילה במשיח השקר, והוסיפו להתיר איסורי תורה רבים בפרהסיא.

וכדי לחפות על מעשיהם הנלוזים התעטפו הללו באדרת כחש, ועסקו

"ספר הזוהר" נתקדש בכל תפוצות ישראל כחיבור אלוקי נאדר בקודש. חיל ורטט נאחז בכל בר ישראל כאשר מזכיר בסילודין את ספר הזוהר שמחבר אותו כל כתבי הקודש של הרמ"ק, האריז"ל, הבעש"ט, וכל יחיד הדורות, אמוני עם סגולה.

ספר זה נחשב במידת-מה כ'תורה שבכתב' של תורת הקבלה, שירדה לעולם כדי לגלות את הפנימיות ואת הנשמה שבתוך 'גופי תורה' של התורה הנגלית שנמסרה לנו על ידי משה רבינו ע"ה במתן תורה, ואי לכך התייחסו רבותינו למסירת סודות התורה של התנא האלוקי הרשב"י כ'מתן תורה' בזעיר אנפין, הדר קבלה בפנימיות, בדברות קודש מלהבות אש שהופיע עליו כנתינתה מסיני.

עם זאת, שוררת הילת מסתורין סביב ספר הזוהר, אשר מיוחסת אל התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי וחבריו - תלמידיו הקדושים, שרפי עליון, ובכל זאת נתרבו בו הספיקות וכל כולו אפוף סוד.

במשך כאלף שנה לאחר פטירתו של רשב"י לא נודע כלל על קיום ספר קדוש ונשגב זה, עד שנתגלה ספר הזוהר הקדוש ונתפרסם לרבים על ידי אחד מגדולי החכמים והמקובלים שבארץ ספרד, הלוא הוא רבי משה די ליאון, מקובל גדול ומחבר ספרים רבים בפנימיות התורה, ומאז נתפשט בקרב כל ישראל.

אמנם הדבר צריך בירור, שהרי ספר הזוהר נתחבר בזמן התנאים, ואם כן איך יתכן הדבר שלא נודע זכרו עד שלהי זמן הראשונים. כמו כן, מובאים בספר הזוהר שמות כמה תנאים ואמוראים המאוחרים מזמנו של רשב"י, דבר הנותן מקום להבין שספר הזוהר לא נתחבר על ידי רשב"י כי אם לאחר חתימת הש"ס.

רבים מגדולי הדורות כבר עסקו בבירור יחוס ספר הזוהר, ובכללות ישנם שלשה דעות בזה: דעת הרמ"ק ורבי חיים ויטאל, דעת היעב"ץ, ודעת רביה"ק מקאמארנא.

כמו כן יש לציין שבספר הזוהר הקדוש ישנם שלשה חלקים: ספר הזוהר הקדוש - שנסדר על ידי המדפיסים לפי פרשיות התורה, ובו מובאים דברי רשב"י ותלמידיו

תורה תורה חגרי שק

כלב קודר אנו מתאבלים מרה על סילוקו של האי צדיק, מרא דכולא תלמודא. רבים ניאותו לאורו, מנעו אראלים ותרשישים, העמיד תלמידים רבים, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, אשר היה בידידות גדולה רבות בשנים ליכלחטא כ"ק מרן ארמור שליט"א הורחק בייסורים ומכאובים וקיבלם באמונת אומן, האי נאון וצדיק חסידא קרישא ופרישא

כ"ק הגה"צ

וי. מנחם משה יוסף סקולא זצלה"ה
אב"ד סאדאוונא

כסא דנחמא מיוחדת שנוהה אל מע"כ בנו הגדול ידידנו דעל מרבבה צנ"מ
איש המדות דרב תבוטת פמ"ס

כש"ת הרה"צ ר' יעקב יחזקאל סקולא שליט"א

וכמ"כ שלוחה תנומני לאחיו הרבנים הרה"צ שליט"א
נעור"ב שעמדה במס"ג לימן בעלה הגדול הרבנית תליט"א
קל השבר אשר הושברו בפשיית עטרת ראשם

קל מלא דחמים, יפא שבדי יגהו מוורו ויחושיו דחלי, יחושיו שמע קול שוועה, להביא במזדה תשועה,
לא יספיק עוד לדאבה, ויזכר כל המשפחה לדאבת בקרוב קץ הימים, ומזוהר ה' דמעה מעל כל פנים

המבכים בצעד
מכון אוצרות קאמארנא